

Az előfizetés ára:
 1883 januártól egész évre . 8 frt.
 fél évre . 4 frt.
 negyed évre . 2 frt.
 Előfizetheti a kiadóhivatalban, **Valentin Károly** könyvkereskedésében, **Traub B. és társánál, Böhm M.** könyvkötőnél.

PÉCS

A hirdetések ára:
 Négy hasábos petitser
 1-szer 6 kr
 2-szer 5 kr
 3-szor 4 kr
 Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 kr
 Nyilttérben egy sor 10 kr.

Politikai és vegyes tartalmu lap.

Megjelen hetenkint kétszer:
 szerdán és szombaton.

Szerkesztés: Mária-utca 1. sz.
 Kiadóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz. a posta mellett.

Egyes szám 10 kr.
 Kapható a kiadóhivatalban, **Valentin Károly** könyvkereskedésében, **Traub B. és társánál, Böhm M.** könyvkötőnél Király-utca-

A legnagyobb esemény.

Az egy Angliát kivéve nincs ország Európában, melynek olyan főrendiháza lenne mint Magyarországnak. Mióta Béla király névtelen jegyzőjének elbeszélése szerint „a hét fejedelmi vezér“ egymással szövetségre lépett egy politikai nemzetet alkottak, tehát mióta magyar nemzet létezik, a főrendi elem is létezik, s létezik most már több, mint nyolcz száz éve azon alakjában, a melyben azt a főrendi házbán mai nap szemlélhetjük. Fényes multtal, nagy historiai traditiókkal, hatalmas politikai s erkölcsi súlyjal folyt az be Magyarország sorsára mind addig, míg alkotmányunk ősi formájában, mint rendi alkotmány 1848-ig fennállott. Azóta a demokratizált Magyarországon a főrendi házat vezérszerepben a képviselő ház váltotta fel nem törvény, erőszak folytán, hanem a megváltozott viszonyok hatalmánál fogva. A magyar parlament alapeszméjévé a nép képvisellete tétetvén, önmagától jött, hogy e nép, mely Magyarországot alkotja, inkább látta önmagát ön maga által választott képviselőiben, mint azokban, kik őt képviselni tőle függetlenül, historiai jogaikra támaszkodva hivatják. A főrendiház ház pedig önmaga engedte át a zászlót, midőn annak tagjai a politikai élet teréről elvonulva, felhagytak az érdeklődéssel saját törvényhozói feladatuk iránt s 700 jogosított közül rendszerint 70 is alig jelenve me a tárgyalásokon, azoknak menetét élettelenység fogta el. A hét nagy eseménye, hogy a főrendiház hosszú idő mulva ismét életjelét adott magáról, és pedig olyan módon, minőre a negyvenes

évek híres pozsonyi diétái óta nem volt példa. Ha nagy eseményeket csak nagy okok idézhetnek elő, egy méltán kérdezzük, mi az a fontos, sőt félszázad óta leg- islegfontosabb országos ügy, mely 50 év alatt leginkább volt képes mozgásba hozni a főrendiház szendergő erőit, s ez ügyet feltalálhatjuk a keresztények és zsidók közötti házasságról az alsó ház által már elfogadott, s most a főrendi ház elé került törvényjavaslatban, melyet a főrendi háznak 212 tagja közül 103 ellenében 109 szavazat, 6 szavazattöbbséggel elvetett.

Ez a mult napok nagy eseménye, melyet a különböző politikai pártok különböző politikai kombinációikkal kísérnek, s természetesen.

A főrendiház aléltségéből kilépett, milyen ügy birta reá, s lépését milyen irányban tette, bő anyagot szolgáltatnak a kombinációira.

Ez azonban szerintünk idő előtti, mert befejezett ténynyel még nem állunk szemközti.

A főrendi ház, jegyezzük meg, ötven év óta egyetlen egyszer, most tanusított ilyen fellépést, s ez egy esetből bajos már most arra következtetni, hogy az ezental is rendszeres kitartással marad meg 6 votumu majoritással az oppoziczió terén, a törvényjavaslat továbbá véglegesen eljettnek nem mondható, s végül még nem eldöntött tény, hogy a főrendiházban ezental mindig ilyen magas legyen (212 taggal) az érdeklődésnek viz állása, s nem fogja e a félszázad óta legmagasabb viz állást ismét normalis közöny felváltani.

De lássunk magát a nagy jelentőségű esemény lefolyását.

A szónokok között kitűnt első sorban **Simor János** hercegprimás, ki beszédét ekkép kezdé meg:

Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrendek! (Halljuk! Halljuk!) Első pillanatra ugy látszhatnak, mintha e törvényjavaslat fölötti tárgyalást hallgatag kísérem, miután annak tárgya egyházon és valláson kívüli intézmény. Azonban a családnak vallásérkölisi méltósága általában s e miatt a társadalom érdeke köteleességemmé teszik, hogy igénybe véve a mélt. főrendek türelmét, a törvényjavaslathoz lehetőleg röviden hozzászóljak s elmondjam felőle meggyőződésemet. Nem emberi elme volt az, melyben a házasság alapíthatásának s a család szervezésének eszméje fogantatott. Az első emberi páron kívül, azok, akik attól leszarmaztak, már megalapított vallási házasságot s lényegében szervezett családok találtak.

A házasság a családnak kuttjeje, az emberiségnek bölcsője, minden további életnek első ápolója, oktatója és vezére s épen azért vallászerű kegyeletnek, az életben a legszentebb emlékeknek tárgya marad a sirig a család. E kegyelet oly szilárd, oly törhetetlen, hogy a legszilajabb szenvedélyek s vérfagyasztó büntények elkövetése után is, mikor az ember lelke fölött ez életnek egyéb épülete összeroskad, egy apai vagy anyai szóra egy a családban örökölt érzés, egy vonzalom emelkedik fel a roncsoft kebelben, megragadja az elvadult, meglágyítja a megkövesült szívet, miként a hazagyilkos **Coriolannál**, kit **Rómának** öríási hatalma

A „Pécs” tárczája.

Fedóra.

(Dráma 4 felvonásban. Irta **Sardon Viktor**.)

(sch.) Oly művel állunk szemben, minél szebbet, tárgyában nagyszerűbbet, szerkezetében egyszerűbbet, — ment minden akadékoskodó sallang s episodoktól — hosszú évek óta színpadon nem láttunk; oly mű, mely egyedül elegendő arra, hogy sziumű-irót híressé, halhatatlanná tegyen. Az első jelenettel kezdődik az érdekltség s fokozódik felvonásról felvonásra, míg a végén szívfünk összeszorul s az elkerülhetetlen katasztrófa a tiszta részvét könyeit csalja szemünkbe. A hősnő jelenetről jelenetre magával ragad s bár mily iszonyu tetteket követ is el megtört szerelme szülte bosszuzéretében, rokonszenvünket egy pillanatra sem veszti el s a mikor az események sulya alatt összeroskad, sirunk ugyan halála fölött, de igazság éretünk a büntetést természetesen s kikerülhetetlennek találja

A szöveg veleje kevés szóval elmondható. Egy nő beszütt esküszik vőlegénye gyilkosának s midőn ezélja valósulásához elért, megtudja, hogy ez ártatlan s őt szereti. De vegyük sorban, mint a hogy ez természetserien egymásból folyik. Az első fel-

vonás adja az expositiót s az eseményeknek mindjárt egy egész világot tárja fel előttünk. **Fedora**, a gazdag, megígéző szép orosz hercegnő szereti szívének egész hevével vőlegényét **Wladimirt**, kit egy ismeretlen, félreeső helyen halálra megsebez. **Wladimir** meghal a szerető **Fedora** karjaiban, ki megesküszik, hogy egész életét a gyilkos fölfedezésének s megbüntetésének fogja szentelni. Egy nő levelet hozott volt **Wladimir**re a mit ez elolvassa, azzal dobott szekrényébe, hogy „eljövök“. E levél eltűnt s ennek nyomán a híres orosz rendőrség a gyilkosság gyanuját **Ipanoff** grófra veti, ki különben lakásából nyomtalanul eltűnt. A gyilkosság természetesen a nihilizmusnak esik terhére — mint Oroszországban ez időben minden — s így ez üldözött **Ipanoff**ban is csak a veszedelmes nihilistát keresik. — A második felvonás már **Párizsban** játszik, hová **Fedora** a gyanuba vett gyilkost követte. **Ipanoff**ot a titkos rendőrség minden lépten követi, mi különösen abban találja magyarázatát, hogy a meggyilkolt **Wladimir** a pétervári rendőrfőnök fia volt. A boszu készülődik, de vele nő akaratlanul a szerelem is. **Fedora** magához vonza **Ipanoff**ot, s a kigyó varázsmegétől elbódítva, megvallja neki nemcsak szerelmét, hanem titkát is, hogy **Wladimirt** ő ölte meg. Elragadó jelenet, mert **Fedora** szívében is már-már éledni kezd a szerelem **Ipanoff** iránt, mit

azonban a boszu erősebb s féktelenül kitérő hullámai ismét elfojtanak. **Ipanoff**ot aljas gyilkosnak hiszi, **Wladimirt** pedig politikai áldozottnak, mit a nihilizmus molochja követelt. — Pillanatsnyira majd elárulta valódi érzelmét, de a női színlelés hatalma más értelmet ad felháborodásának. Szerelmet sejtet ő is s a gyanutlan áldozatot lágy syréni szavakkal hívja magához, lakására éjjeli órában. Boszujja a harmadik felvonásban ünnepet ülni készül. Magához rendeli a titkos rendőrt embereivel. Ezek elállják a kijáratokat azon utasítással, a kilépő **Ipanoff**ot elfogni, s miután a francia törvény politikai bűnösöket ki nem szolgáltat, megkötözve a **Szajnán** készen váró yachtra vinni, innen eleveznek **Havreig**, a hol egy orosz fregatte a fogolyt átveszi s **Pétervárra** szállítja. Egyuttal levelet küld a követség utján az orosz rendőrminiszternek, melyben **Ipanoff** öcsését is mint büntetését denuncziálja. S most jön **Ipanoff Loris**, a szegény szerencsétlen üldözött s elmondja a rejtelmes gyilkosság okát s minden szava tüzes lávaként hull **Fedora** szívére, mert **Ipanoff** ártatlan, **Wladimir** pedig, ki miatt boszút esküdött, ki miatt behálózza, törbe csalta az embert, kit szíve már-már szeretni kezdett, az a szeretett vőlegénye alávaló ember volt, őt nem szerette, kigunyolta, csak pénzért akarta nőül venni, más nőt szeretett — **Ipanoff** titkos nejét. **Ipanoff** ártatlan, csak

megtarthat testben, lélekben meg nem hódíthatott, de a kit anyjának szava lefegyverzett s a hazának visszaszerzett.

Az emlékeztet a természet urára, ki az embert tőkéletlenül teremtette volna, ha egyszersmind számára családot is nem szervez, kitiúván a házasság feleknek a végéért, az emberiség javára melynek magasabbat egy bölcsész sem volt képes felfedezni. Allamot nem szervezett az Isten, csak életét alapját — a tőle eredő hatalmat adta meg neki: „Non est potestas nisi a Deo” — hogy törvényei egyrésztől feljuthassanak az örök igazság és jogig, másrésztől lehassanak az ember lelkiismeretéig. De a családot, minden társadalmi, minden nemzeti életnek emez alapját ő szervezte, hogy minden más hatalom ellen a földön védve legyen a gyöngye család.

Ő megadta erkölcsi méltóságát az egynejségben, szilárdaságát a házassági kötelek felbonthatatlanságában s hogy eredetünk a megszentelést már önmagában bírja, ezen köteleket megáldotta, miszerint tisztelve legyen benne az emberi természet, támogatva a gyarlóság, megőrizve a mérséklet, megzabolozva a szilaj érzékiség.

Az előttünk fekvő törvényjavaslatban nem ily házasság, nem ily család megalapítását s szervezését áll, milyent a keresztény világ ismert és tisztelt a mai napig, hanem áll előttünk egy új intézmény, egy új szövetség, melynek a javaslat házasság nevet ad, legfeljebb oly értelemben, hogy a kik e javaslat szerint szövetkeznek, a polgári törvény által nem háborgattnak, de a mely szövetség messzire esik a fogalomtól, melyet a keresztény és zsidó elme a házasságról birt.

Nem hordozza ugyan a polgári házasság címét, de bírja annak egész lényegét; hogy nem vallásos alkotás; hogy az a polgári törvényen kívül semmi más magasabb természetű és isteni törvényre nem támaszkodhatik; jellegét, létjogát bírván a pusztá legalitásában, de nem a magasabb erkölcsi törvényben.

Tévedés — az első felfogásban elkövetett tévedés — házasságot és családot általában szervezni akarni. Saját életének kutfejét senki sem szervezheti. Mert az életjog nem emberé, hanem Istené.

Isten rendelete szerint a házasság méltósága magas, mint a házasság alapítójának trónja, örökös, mint az ő szava.

Ember a házasságot csak a házasságok érdeké szervezheti, magasabb erkölcsi méltóságot nélkül, az ily szervezeti szövetkezés tehát a földi érték színvonalán marad, főlegre nem emelkedik és ingatag, mint a szenvedélyek alapja és dagálya, emberi műdivortium nélkül nem képezhető és szoríták le a házasság bontó akadályait bármily csekély számra, mindig sok akadály lesz a mi megmarad, szaporításák a házasság bontó eseteket végnélküli, mindig kevés lesz, mert az önérdék, a szenvedély — egyre feljogosítva, mindenre jogot igényel, egyben kielégítve semmiben sem fogja magát kielégítve látni.

Méltóságos főrendek! Nálunk ki kívánja ezen házasságot? Senkise megfogadása venni, hogy a nemzet testzöme, hasonlíthatatlanul annak legnagyobb része az ő keresztény vallása szerint akar élni, az ő keresztény vallása szerint akar házasodni. Ugyan ez áll az izraelita nép tömegéről is. Az is a saját vallása szerint akar élni, saját vallása szerint akar házasodni. Másutt is méltóságos főrendek, ahol a forradalom dülési következtében az erkölcsök talán mélyebbre süllyedtek, mint nálunk, kevesen találkoztak, a kik ily házasságot kerestek, ilyen házasságra keltek.

Bizom a magyar nemzet közel ezredéves keresztény erkölcsiben, hogy nálunk is kevesen lesznek, a kik ily házasság révpartjához fogják kötni jövőjüknek horgonyát. Azonban még is lesznek, ki ezen házasságot keresni fogják, a kik e házasságban élni fognak, hogy kik, nem tudom. Nem személyekről beszélek, hanem a személyek cselekedeteit jelzem, midőn azt mondom, hogy kevesen lesznek, és a kik lesznek, a keresztények közül azok lesznek, a kik vallásuk élettörvényét bátran és szándékosan megvetik. Az izraeliták közül szintén azok lesznek, akik saját vallásuknak élettörvényét megvetik. Az ő együttlétük, az ő egybekeles emlékeztető oszlop gyanánt fog állani, mint az ország uton, a keresztények és izraeliták között. Emlékeztetni fogja a keresztényeket és izraelitákat azon vallási megvetésre, melynek folytán ok erre a házasságra keltek.

A zsidóság nem olvadt bea pogányoknál, nem olvadt be ide a keresztényeknél, ezután sem fog beolvadni. (Helyeslések.) Egyes beolvadások eddig is történtek t. i. azáltal, hogy a keresztény hitre áttértek, de ez a beolvadás, az ő ügyeiket intéző köröknek s embereknek nem tetszik.

És ezzel vége szakad beszédemnek, méltóságos főrendek. En a törvényjavaslatot

a részletes tárgyalás alapjául nem fogadom el. (Elénk éljenzés.)

V a y Miklós báró: Nagymélt. elnök! Méltóságos főrendek! Igazságtalanságnak, méltatlanságnak tartom, egy az egyenjogúság alapján az állampolgárok keretébe felvett százezrek után számított osztályát a hon lakóinak azon kényszerhelyzetbe hozni, hogy ha a boldogságot az itt szóban levő vegyes házasság utján reményli elérhetni, valamely erkölcselen cselekmény nélkül czielhöz ne juthassanak; sőt szerintem nem adhatnák a felebaráti szeretetnek egyházaink is szebb példáját, mintha a maga helyén annak idejében majd gondolkodnának róla, miként lehessen az ilyen polgári vegyes házasságra lépetteket a vallás jótéteményeiben is részesíteni, részéről meg vagyok győződve erre az én egyházam fogna módot találni, — eltalálna az eskü s áldás ily esetekre alkalmazható formáját.

Egyébiránt annyi lett e tárgyról már elmondva, hogy hosszabb előadással a méltóságos főrendek fáradságát nem kívánom, csak azon egy meggyőződésemet nem halgathatom meg el, mely szerint a képviselőház előttünk fekvő, nagy többséggel hozott törvényjavaslata reám azon benyomást is teszi, mintha annak az is lenne magasztos célja s rendeltetése, hogy egy majdan a korona szentesítése után kettős becsét, sőt fényt nyeredő törvény alakjábani tényt eloszlassa ama hazánkra utolsó időben nehezdedt, elszomorított s megszorított jelenségeit a mai mivelt s felvilágosított korszakban alig képzeltetű ildözésnek a vallástürelmetlenségnek. No már, hogy egy ilyen törekvését a nemzet képviselőinek miként lehessen épen nekünk, magyar főrendeknek megfűsíteni akarni, azt nem értem s még kevésbé vagyok átérzeni képes.

Ne veszítsük szem elől azt sem, hogy hiszen, ezen multjára minden tekintetben büszkén visszapillantható főrendházának a mostani szervezet melletti létezése vége felé szit, — ki tudja, fog-e még e maihoz hasonló fontos kérdés nálunk többé szőnyegre kerülni, — határozzunk tehát abban egy, hogy méltó legyen megállapodásunk e dicső ház multjához, mely minden conservatismusa mellett sem gátlá az előhaladást ott, hol azt szükségesnek látta, — éltünk éjféli 12. órája előtt ne tegyünk hattyudalként mi sem olyat, mi az előhaladott mivelt, felvilágosodott világ előtt, az Istennek hála rég elmúlt előítéletek sötét ködében uszott időkre emlékeztethetne vissza.

becsületét védte. Mint vulkán tombol szivében a szenvedélyek harca; az egymást üző szenvedélyek a megcsalatott s újra szerető nő, a szégyen és irtózat tettei felett s a kétségbe ejtő félelem, hogy a nemes, szerencsétlen, üldözött, forrón szerető férfit vak dühében önmaga tette tönkre — küzdenek egymással s marcangolják szivét. Karjaiba veti magát, de Ipanoff ez áldozatot el nem fogadhatja, mert halála van itélve, jószágai elkobozva, távozni készül — biztos vesztébe. Meg kell őt menteni. E borzasztó pillanathon Fedóra szerelme is keresztül tör minden gátot; sir, könyörög, hogy töltse az éjjelt nála — szerelemben. — Ipanoff meg van mentve; a nő megmentette becsülete árán. Fedóra két hetet él a szerelmi kéj kimondhatatlan gyönyörében; de a szerelem bár mi hatalmas s boldogító is legyen, nem akadályozhatja meg, hogy a gonosz tett sújtó körülményei be ne következzenek. S ez hamarabb történik, mint hitte volna: ki a kigyó mérgét issza — meghal. Az általa denuncziált testvér Pétervárott bebörtönözték, a hol meg is fuladt. Ez utolsó csapás megtört a szeretett anya szivét is. Ipanoff kimondhatatlan szenved a csapások alatt; de nem kevésbé iszonyu Fedóra lelki állapota, ki bosszuszomjában mind a szerencsétlenséget okozta. E rémhírekkel együtt jön azonban egy baráti tudósítás is, hogy Ipanoff kegyelmet nyert s hazájába visszatérhet,

együttal jelzi megérkezését s azt, hogy Ipanoff minden szenvedését csak egy nőnek köszöni, kinek nevét azonban csak megérkezések fogja megmondani. Ipanoffban felhárad a vér, boszut esküszik, Fedórát pedig a kétségbeesés üzi szüntelen. Egy reménye van még — a boconást. A felismerési jelenet megakasztja léleketünket. A nő, ki visszaélt bizalmával, szerelmével, ki kigyóként tekerődött szivére, ki megfosztá mindentől, mit e világban szeretett — azt csak megölni lehet. Fedóra megelőzi azt — s mérget isszik. Számára az életnek nincs több érteke; két heti boldogság Ipanoff karjaiban kártalanította minden szenvedéséért. Meghal a megbocsájtó Ipanoff karjaiban.

Lehet-e Fedóránál nagyszerűbb drámai alakot képzelnünk!? Nincs benne az utálatot keltő bűnös nő, ki a bűnt a bűnért követi el s ki a maga körül teremtett büzhöz létkörben nyomorultan elvész. Fedóra csak szerencsétlen nő, kit megtört szerelme elvakított, kinek boszujja nemes alappal bír, bár az eszköz erre piszkos — mert árulás; de szerelme kiengesztel, büntetése szánalmát kelt. —

De a mily nagyszerű maga a drámai alak, ép oly nagyszerű személyesítést igényel, mert hisz az egész cselekmény csak a két főalak — Fedóra és Ipanoff körül csoportosul. S a mikor azt mondjuk, hogy Dancz Nina asszony oly Fedórát adott, mely

minden árnyalatában művészi volt s bármely elsőrangú színpadon is annak vétetnék, tiltakozunk kell, ez itéletiünknek csak egy betűjét is a vidéki szinkritika jóindulatának számlájára írni; volt alkalmunk e szerepet első, ünnepezt művésznőktől látni s az összehasonlítás mit sem von le Dancz Nina alakításának szépségéből, helyességéből. Ennyit általánosságban, mert terünk nem engedi, hogy a művésznő játékát elejétől végig részletezzük, végig kísérjük a folyton változó érzelmek s szenvedélyek szelid és vad kitérésének nuancirozásában, de nem is akarjuk csekélyebb megjegyzések s kifogások felsorolásával a kedvező összenyomást gyengíteni. Szívesen felemlítjük még Somo gyit mint Ipanoffot, kinek szintén ez alkalommal volt legszerencsésebb estéje. Hangja különösen a harmadik felvonásban a szokott érdesség helyett lágy, simulékony volt s szavai a közvetlen bensőség hatásával szívhöz szóltak; sőt elismerést érdemel, hogy a negyedik felvonásban, a felkorbácsolt szenvedély kitérésében nem vesztette el a leheletőség és túlzás közti egyensúlyt.

Ha e darab a saison alatt még egyszer színre kerül, nézze meg mindenki, ki igazi művészet iránt érzékkel bír, mert ily alakításban — hacsak nem vendég művésznőtől — színpadunkon már aligha fogja látni.

Én tehát őszintén bevallom, — de itt természetesen kirekesztve csak saját egyéni érzéseimről szólok, — hogy lelkiismeretem ítélőszéke előtt nagyobb beszámítás alá esőnek tartanám, ha konokul szegülök a törvény ellen, mint a hogy kárhozható tudom azon félrevezetett, zsidóüldözésre felhasznált szegény tudatlan embereket, kiknek bebörtönzéseiről naponként kénytelenítettünk hallani.

Én tehát e törvényt szükségesnek, méltánosan, a keresztény felebaráti szeretet kifolyásának, a körülményekkel bíres megalkuvásnak és sok eddigi bajok és keletlenlenségek megelőző eszközül tekintvén azt egész készséggel s legjobb meggyőződésem szerint fogadom el.

Ha a nál Lajos bironok-érek: Nagyméltóságos elnök, méltóságos főrendek! Az egyháziilag rendezett házassági intézmények országunk mélyen tisztelt primása által kitünően esetelt nagy fontosságát és nemcsak a család és egyház életére, hanem a társadalomra és államra való áldásos kihatását szem előtt tartva, szólni fogok az azt mind természetében megtámadó, mind üdvös hatásában a fenfőleg esetre nézve megszübbasztani indult jelen törvényjavaslat ellen, aggodalmasan vevén mindkét ágában oly elvek szándékolt szentesítését, melyek a polgári házasság intézményét népéletünkbe részben beillesztenék s mind elméleti, mind gyakorlati téren, ha szűkebb körben is ható, káros következményeit ináltálnák.

Miért is csak elenezni tudom, pedig nemcsak — mint mondani szokták — tisztai állásomnál, hanem az ettől semmikép el nem választható meggyőződésemmel s ismét az ebből kifolyó főbb kötelességemnél fogva.

Mit azonban tevén, szándékosan kerülni akarom a házasság szentsége körül való tisztán elméleti és hittani fejtegetéseket, melyek annak az egyház egész szervezetéhez s a más keresztény vagy nem keresztény vallások illető hittani tételeihez való viszonyaira vonatkoznak; — én e törvényjavaslatot leginkább az állam céljaira s érdekeire való tekintettel teszem különös megfigyelésem tárgyává.

Ha azzal díszedhetik ezen hon, hogy Európa száraz földén ő az egyedüli, mely mind összes lakosságának aránylag csekély száma, mind az állami életet vezető és föntartó magyar elem mellett és közepette élő más nyelvemzetbeliek nagyobb száma daczára majdnem egy évezreden át saját épességében fönmaradt mindazon véres mozgalmak és világrázó események között, melyekben az előbb nagy időkben támadott császárságok, királyságok, államok körötte és mellette elveszték, szétdaraboltattak, vagy számtalan változáson mentek keresztül, hatalmas trónok porba dőltek; ha azzal díszedhetik, hogy eredeti constitúciója majdnem példátlan esetként már a 9-ik századát éli, lényegesen alapelveiben ugyanez maradván, ezt népének egyéb jeles tulajdonai mellett kétségkívül főbb helyen ama nemzeti jellem szilárdságának és összetartó szellemi erőnek köszönheti, melyet e népben vallásosan rendezett családi és társadalmi élete táplált mindenkor és melyet — saját tapasztalatból beszélve, — egyik más európai nemzeténél sem hátrább álló vallásossága benne eddig föntartott és erősített.

Kimondhatatlanul sajnálni tudom nemcsak saját egyházamnak, hanem minden honi keresztény vagy nem keresztény felekezetnek beleéltére és innen kihatólag a társadalom és állam életére nézve a jelen törvényjavaslatnak behozatalát.

De nemcsak azáltal válik az állam céljaira nézve károsá ezen új törvényes intézmény, hogy az egyházak és vallásfelekezetek hívei lelkiéletre és egyházaik és felekezeteik üdvös befolyása iránt való fogékonyságára tévesztő hatással lesz, hanem az által is, hogy magát az állam és egyház közt való kölcsömi segédkezési viszonyt megbénítja.

S ez nem csekély fontossággal bír;

ugyanis valamint minden vallástársulatnak az ő céljai elérésére sok tekintetben szükségére vagy az állam rendezett élete által nyújtott kedvezményekre s az állam kedvező magatartására: ugy az állam sem nélkülözheti céljainak veszélyeztetése nélkül azon támogatást és segédelmet, melyet az egyháztól nyer az által, hogy az egyház az állam iránt való kötelességek teljesítését és az állam céljaira nézve nélkülözhetetlen társadalmi és erkölcsi rend követelményeit az isteni parancsolat sanctiója alá állítván, semmi által nem pótolható szolgálót tesz neki. S teendő minden körülmények közt. De hogy ezt emberileg véve mindenkor jó kedvvel tegye, és minél nagyobb tekintéllyel, minél sikeresebben tegesse az egyház, szükségképen meg kell lenni bizonyos kölcsönösnek a két társadalom között levő barátságos egyetértés és egymást segélyező solidaritási félreismerhetetlen kitüntetésére.

Ez pedig semmikép el nem érhetik egy oly eljárás által, melylyel az állam bármely szinleges indoknál fogva tulteszi magát a másik társadalom létevére, tiszteletben tartásán, és majd egy, majd más téren, majd egy, majd más oldalról megtámadván saját intézményeiben az egyháznak lényeges tanait, elveit, intézményeit, épen nem az egymásnak segédkező s mindkettőnek javára szolgáló barátságos viszonyt, hanem épen az ellenkezőt tünteti föl.

S ez áll a jelen esetben is; mert a zsidók és keresztények közötti házasság már magában sem kell, egy céljait kellően felismerő vallástársulatnak sem, nem kereszténynek, nem a zsidónak, de az egyes hívőknek sem, nem a hívő kereszténynek, sem a hívő zsidónak.

Kárhozhatólag nyilatkoztak föltte a két vallási társulat igazi tanait, elveit ismerő és híven föntartó, azokat helyes kifejezésre juttató egyházi vezérférfiak.

A keresztény egyház tana ez iránt általános ismet. Mi pedig a zsidó vallást illeti: birom európai műveltségű és kitünő Talmud-tudósoknak nyilatkozatait, melyekre építem állításmat s melyek szerint a zsidók és keresztények között való házasság nem esik ugyan anathema alá, mint a zsidók és pogányok között kötött házasságok, mert a zsidótörvény a keresztényeket a pogányoktól megkülönbözteti, de a zsidó személyeknek velök kötött házasságát mégis tiltottnak és vallási szertartásos kötésre nem alkalmazatosnak tartja.

Oka pedig a most mondottaknak abban rejlik, hogy mind keresztény, mind zsidó részről komoly szükségességként mutatkozik az, hogy a vallási meggyőződés ha megvan, és elvű, saját kifejezéseit nyerje mint mindenütt, ugy különösen a családi életben; — s miután ez csak az egyházak életében kifejlődött bizonyos alakokban léphet föl, a keresztény családi életnek formái és observantiái pedig egészen elütnek a zsidótól, a zsidói a keresztényekétől: szükségképen következik, hogy az ily családban egyesült zsidónak és kereszténynek együttélés, vagy az állam céljaira nézve sem hasznos vallási közömbösséget szüli, vagy pedig oly ellenkezéseket állít be a családi élet terére, melynek a házasság élet eszményi fölfogása által követelt teljes összhangzásnak, a szellemi életközösségnek és az által elérendő családi boldogságnak csak megzavarására szolgálhatnak.

S hogy nem álomlátók vagyunk, midőn a házasságnak az egyház életétől, törvényeitől, gondozásától való elválasztását nagy aggodalommal tekintjük.

Szolgáljon meggyőző okul az eszákne-metországi protestánsoknak fölajdulása és nemcsak buzgó egyházi férfiak, hanem lelkes világi hívei sok és népes gyülekezeteikben erőlyesen kifejezett óhaja, hogy a vál-lásos élet terén pusztítólag ható s épen azért az állam érdekeit is veszélyeztető polgári házasság institúciója ismét eltöröltessék, ugy mint a melynek kell többi között tulajdonítani ama megdöbbentő állapotokat,

melyeknél fogva p. o. Berlin városában csak egy évben (elsőzör az 1875-ik tekintem) a született gyermekek 38 százaléka azaz 14800 meg nem kereszteltetett, az új házasságok 76 százaléka nem kért egyházi áldást s kétségkívül ily kezdetnek megfelelőleg nevelendi az államnak is nem nagy öröme s hasznára gyermekeit.

Többé kevésbé hasonló tünetek mutatkoznak az 1875 utáni években is; és bárha egy és más esztendőben némi javulást lehetett üdvözölni, mégis a keresztény nép ijesztő elpogányosodására mutat, hogy az azután jövő évek legkedvezőbbikében is, azaz 1881-ben a tisztán evangélikusok s az evangélikusokkal vegyes házasságokból született gyermekeknek ismét a törvénytelen gyermekeknek összevéve husz procentje, azaz 9050 gyermek maradt kereszteltelenül, — míg szint azon évben evangélikus házasságok közül csak 46%, vegyesekből csak 37% részesült egyházi áldásban.

Az eddig mondottakkal indokolván szavazatomat, a törvényjavaslatot, mint kezdetben kijelentém, el nem fogadom.

Báró Rosner Ervin fejtegeti, hogy az állami és egyházi törvényhozás nem képeznek egymást kizáró ellentéteket, sőt ellenkezőleg épen a házasságnak jogi szabályozása egyaránt követelménye az egyháznak azért, az egyház levén azon erkölcsi intézet, mely az emberi nem tökélyesítésére és üdvözítésére szolgál. Az egyház e feladatánál fogva kell, hogy kiterjeszkedjék az ember összes életviszonyaira; az egyház az, mely az ezeknek alapul szolgáló erkölcsi szabályoknak vallásos szentesítését ad.

Viszont az állam is erkölcsi intézet, s az államnak is imminens érdeke, hogy a neki szövetkezők egy bizonyos külső rendnek legyenek alávetve, és erkölcsös basisra alapítva, de ezenkívül az államtól, mint a jogrend örétől még sem lehet tagadni azon jogot, hogy oly fontos jogviszonyt, mint a házasságot, melyből annyi számtalan polgárjogi kérdés származik, — saját törvényei által szabályozza.

Mindkettőnek van tehát joga házassági jogot alkotni, még pedig nem úgy, hogy az egyik a másikat csak kiegészítse, hogy p. o. a kérdések egy részét az egyház, másik részöket az állam szabályozza, hanem mindkettőnek házasságjogi törvényhozása egészen önálló és független a másiktól. — Az állami törvény meghatározza, hogy mikor tekintessék egy neki szövetkező törvényszerű frignyek s hogy minő polgári jogkövetkezmények származzanak abból. — Az egyházi jog pedig viszont a házasságnak egyházi érvényességéről és egyházi hatásairól rendelkezik.

Az állami és az egyházi tvhozói jogkör ezen elkülönítése kifejezést nyer a jelen javaslatban.

Az 1867-iki magyar törvényhozás teljesen szakított az elnyomás politikájával, s voltaképen már az 1867. XVII. t. ez is lerontotta azon akadályokat, melyek a keresztények és zsidók közti házasságoknak útjában állottak.

Észrevételt tesz szölvő azon conclusióra, mely a javaslatnak azon indokából, hogy a honpolgárok összeházasodását lehetővé kell tenni, azt következteti, hogy e szerint minden házassági akadályt el kell kerülni, mert különben még mindig nem lesz szabad összeházasodás. Ezen conclusio tagadása azon tételnek, hogy a legtöbb szabály kivétellettür. Ezen kivételek egy része azon eszelevési és jogképeség hiányából származik, mely minden jogügyletnek megkötéséhez szükséges. A kivételeknek e categoriájába a cultus disparitás nem tartozik. De van még a kivételeknek egy másik categoriája is, azok t. i., melyek a házasságnak specialis természetéből erednek, s leginkább a házasság erkölcsi jellegeinek megóvása végett szükségesek. E categoriába szokott soroztatni a cultus disparitás is, mert azt szokták mondani, hogy ez maga után vonja az összhang hiányt, ennek kártékony hatását a

gyermek nevelésére stb. Hogy azonban ez csak suppositio, szónok bebizonyítja szent Pállal, a keresztény egyház történelemmel, a jelenleg érvényes joggal.

A javaslat második részére vonatkozólag csak arra akar utalni, hogy annak intézkedései a nemzetközi érinkezők által vannak indokolva, s ami különösen a külföldi állampolgárok által külföldön kötött polg. házasságokat illeti, midőn azok honfuitatnak, illő, hogy a magyar állampolgárság megszerzésének ne tulajdonítsunk oly hatályt, mintha általunk házasságokat lehetne megsemmisíteni. A javaslatot elfogadják.

Schlauch nem ismeri el, mintha a házasság állami szabályozása, más szóval a polgári házasság a haladás, a szabadelvűség, a jogegyenlőség követelménye lenne s utal arra, hogy a házasság egyházi természete a modern civilizációt utjában sehol nem tartóztatta föl, viszont a házasság polgárvá tétele azt semmiben előmozdítani nem fogja. A justiniani elvek a keresztény házasságban akadályt sehol nem találtak. Azon jogviszonyok, melyek rendezésére az államnak a házassággal összeköttetésben joga van, a mai főnálló keresztény házassági jogban akadályt szintén nem találnak.

E jogoknak rendezése csak egyet tételez föl: és ez, a családnak jogos és törvényes egysége; ezt pedig a polgári törvényhozás nem lesz képes szilárdabb biztosítékokkal körülbástyázni, mint ezt a keresztény egyház joga teszi.

Az előtűntek jogvíz törvényjavaslat polgári házasságot tervez, de nem viszi az általa fejtegetett elveket a szélsőségig; ez egyszerűen egy problema megfajtását kísérel meg. A jogegyenlőséget igyekszik életbe léptetni keresztények és izraeliták közt az által, hogy köztük a házasságot lehetővé tegye. „En bizonyára a legutolsó volna, a ki izraelita polgártársaimtól megtagadná a jogegyenlőséget: azonban az emberi ideális törekvéseket az emberi tehetségek és eszközök gyarlóságaihoz mérvén, nem hiszem, hogy ennek panaceaaja a polgári házasságban rejlenék. A vegyes házasságokban van bizonyos idegenszerű elem, mely a vallásos embereknél a teljes összhangzatot néha könnyen veszélyeztetni, pedig a keresztények vegyes házasságai mindig bizonyos lazább vagy szorosabb összeköttetésben maradtak egyházaikkal; de itt a polgári jog terén tétetik kísérlet kiegészíteni azt, a mit még eddig kiegészíteni nem sikerült más törvényhozásoknak, nem sikerült a társadalomnak.

Itt a házasságok elválasztása egyenes elszakítatnak vallásuktól, miután még a lehetőség is ki van zárva, hogy illető papjaik áldását kikérhessék. Az állam ugyan megadta a jogegyenlőséget, de nem azon ideális javak kockázatát nélkül, melyek a házassági frigyét oly bensővé teszik. A vallás éltető ereje hiányozni fog.

Ezen törvényjavaslat a népek, vallásos érzelmeit hátrányosan érinti, mely a házasságot a vallás szárnyai alá helyezte még oly országokban is, a hol az állam az onnan elszakította; belenyul az individualis jogok körébe, mert kényszeríti a lelkiismeretét, hogy ismerje el oly hatalomnak intézkedési jogát, mely praetori jellegénél fogva csak a külső tetteket vonhatja ítélőszéke elé; — érinti az egyház és állam közti viszonyt, mert a hol eddig e két nagy társadalmi tényező együttes és összhangzatos működésben szabályozta az államélet legbecesebb alapintézményét, ott azt ma az állam kizárólagos hatalomkörébe vonja, deposedálja a vallást vagy megmásván a házasság lényeges jellegét az egyháznak befolyását oly szűk határok közé szorítja, hol az esetlegesség azt könnyen egészen megbéníthatja; mindezeknél fogva én e törvényjavaslatot sem általában, sem részleteiben el nem fogadom. (Zajos éljenések.)

Báró Vay Béla. Osztaja azon meggyőződést, hogy az általános kötelező polgári házasság oly eszme, mely előbb utóbb

testté válik s azt megakadályozni senkinek nem álland hatalmában. Ő a kötelező polg. házasságot jónak és észszerűnek látja, s nem is fél, hogy a vallásosságnak kárára lenne, de nem hiszi, hogy az Magyarországon egyhamar életbe lépne, mert a nép nem érti és nem kívánja azt. Jelen törvényjavaslat mellett elodázhatóvá is válhatik az, azért ő úgy is mint a liberális elveknek ifjú kora óta hiva elfogadja a törvényjavaslatot.

Keglevich István gr. A törvényjavaslat semmi újat nem tartalmaz, az emancipáció már megvan, s azt következőkben végre kell hajtunk. Hogy e javaslat a polgári házasságot hozná létre: tulsz, mert csak azt mondja, ki, hogy a más országokban kötött polg. házasság nálunk is érvényesnek tekintetik, de nem alapítja meg itt nálunk a polgári házasságot, eköz pedig nagy a különbség. A polgári házasságot úgy tüntetni fel mint olyant a mely az erkölcsiséget meglazítja tévedés. Ő is azt állítja hogy a kereszténység, erkölcsiség és monogam házasság minden művelt államnak egyetlen szilárd alapja, de nem kell az erkölcsiséget a vallással összekeverni mert vallás és erkölcsiség nem egy és ugyanaz. A házassági viszonyok lazulását nem a vallás, hanem az erkölcsiség hanyatlása idézi elő. A polg. házasság összefüggésben van a házasság vallási oldalával, de nem annak erkölcsiségével. Ha józan felfogás mellett itéltetik meg a kérdés, akkor az semmiképen se gyakorolhat káros befolyást az erkölcsiségre és vallásosságra. Törvény és vallás nem alapjaikban csak irányukban különböznek egymástól az egyik tilt, a másik parancsol. A törvény tiltja, hogy felebarátom javait elvegyem, de nem parancsolja hogy odaadjam a magamét, ha annak szüksége van rá. A törvény tiltja, hogy felebarátomat vízbe lökjem, de soha sem parancsolta, hogy utána ugorjak és megmentsem. Ez a különbség a törvény és vallás között, de ha mindkettő helyesen alkalmazatik, össze nem ütköznek soha. A mig a zsidónak tiltva lesz, hogy kereszténnyel kössön házasságot, addig az emancipatio pusztá szó marad, hogy tehát a teljes jog és vallási egyenlőség befejezve legyen, e lépésnek be kell következni. Ő kívánatosnak tartja, hogy a zsidó faj beolvadása lehetővé váljék, de ez csak alig észrevehető lépéssel fog haladni, mig azon faj jelenlegi különállását megtartja, s mi őt erre kényszerítették eddig, mi éppen nem keresztényies felfogás. De kárát is vallotta annak a keresztény társadalom, mert innen az ellenséges, rossz szándék, melylyel a zsidók a keresztények iránt viseltetnek, s kiszámíthatatlan azon anyagi és erkölcsi kár, melyet az utolsó másfél év eredményei a külföldön Magyarországnak okoztak. Helyes tehát e törvényjavaslat azért is, mert az a civilizált világ előtt egy határozott férfias ténylem desavualja néhány embernek elhírhedt örültségét.

Andrássy Gyula gróf. A törvényjavaslat megítélésénél első szempont, hogy azon bajok, melyeken a törvényjavaslat segíteni akar, léteznek-e vagy sem, s erre nézve meggyőződése, hogy azok léteznek. Itt nem a polgári házasságról van szó, hanem csak kivételről, melynek célja egyedül ott alkalmazni a polgári házasságot, hol az egyházakat ezt tenni vonakodnak. Keresztények és zsidók házasságát megengedni szükségesnek tartja, mert ledönti azon választalat, mely a haza polgárai között eddig fennáll, s mely csakis az izraelitákat sújtja. A kormánynak célja az, hogy ezeket is ellátván minden joggal, ébreszse erkölcsi önértéküket, s elvárhassa tőlük azon áldozat készséget és hazafiságot, melyet elvár minden polgártól. Ennek csak jó eredménye lehet. Ideje is ezt megtenni most, mikor a kérdés megoldása még a kormány kezében van, mintsem hogy bevárja az időt, midőn az már többé nem függ szabad akaratától. A második szempont az, van-e az

államnak joga ilyen törvényjavaslatot tenni? Az állam e javaslatban csakis arra szorítkozik, mit az elérendő cél absolute követel, s egy egyháznak jogát se vonja kétségbe, s nem parancsol rájuk, hogy ezeket e zeket kötelesek összeadni, s egészen ellenkezőleg jár el, mint a kötelező polgári házasságnál. Az államnak is megvannak a maga kötelességei, s ezeket nem szabad szem elől tévesztetni, s ilyen az, hogy midőn a vallások egymással meg nem egyeznek közbenjáró gyánánt lépjen fel, ez még igen távol van az állami mindenhatóságtól. Harmadik szempont, vajjon nem lehetne-e a kérdés megoldására jobb módot találni, mint a minő itt javaslatotik?

Ilyen más eszköz volna a szükségbeli polgári házasság, mint az Ausztriában van, s a kötelező polgári házasság. Az elsőt a magyar közvélemény el nem fogadná, a második pedig őszintén bevallja, hogy behozatni nem csak ma, de soha sem kívánja, így nem marad más, mint az előtte fekvő javaslat.

Tisza Kálmán. Annyival is inkább szeretné e tjavaslat elfogadását, nehogy annak megbuktatása által a főrendiház az antiszemita mozgalmaknak tápot adjon. A multat tisztelni kell, de azt, ha szükség hozza, meg kell változtatni. Nálunk traditio, hogy a házassági ügyek az egyház elé tartoznak s ezt a törvényjavaslat nem akarja kiforgatni, csak a követelményekhez képest módosítani. A pol. házasság nem lazította meg Franciaország erkölcsseit, mert azokat már lazán taláta. Az opportunitás új törvények alkotásánál jogosult, mert elejét veszi a forradalomnak, s így mit Apponyi ez opportunitásban kifogásolt, épen a tjavaslat egyik előnyös oldalát képezi. A magyar törvényhozás történelme szintén az opportunitás gyakorlása mellett tanuskodik. A tjavaslat veszélyessége csupa képzeltetés, sőt ez a magyar törvényhozás traditioinak nyomdokán halad. Végül így végzi beszédjét: arra kérem a mélt. főrendeket, hogy tekintettel arra, hogy e törvény csakis a szükségesség keretében marad, tekintettel arra, hogy nem indokolható sem jogi, sem politikai tekintetből, hogy egy államnak egyenjogú polgárai az összeolvadásban törvény által gátoltassanak, meggondolva azt is mit a lehető következményekre nézve röviden megjegyezni bátorokdtam, méltóztassanak ezen tjavaslatot elfogadni, mert méltóztassanak megengedni, igen félek, hogy ha ezen tjavaslat eltemetetik, felfogja törni a koporsót és sokkal erősebb alakban tör ki és talán megsérti azokat, kik ideje előtt sirba temették.

Ezután következett a névszerinti szavazás melynek értelmében a javaslatot a főrendiház 109 szavattal 103 ellenében elvetette.

Baranyavármegye bizottsági tagjait. a megyei gyűlési teremben délelőtti 10 órakor Pécsen 1888. évi december hó 21-én tartandó alakuló közgyűlésre és 1888. évi december hó 22-én tartandó általános tisztújító közgyűlésre ezennel tisztelettel meghívom.

Tárgysorozat:
- December 21-én

1. Igazoló választmány jelentése a pótlólag megejtett választásokról, a bíráló választmány végérvényes határozatairól, a megyebizottsági tagok névjegyzékéről, s ennek folytán a megyei bizottság megalakulása.

2. A kijelölő bizottságnak az 1870. évi XLII. t. cz. 66. §-a szerint három választott és három kinevezett tag általi megalakulása.

3. A központi választmány 32 tagjának az 1874. évi XXXIII. t. cz. 20. §-a szerint szavazatlapon által három évre eléndő megválasztása, s a megválasztott tagok felesletése.

4. Az állandó választmány 30 tagjának,

az 1870. évi XLII. t. cz. 44. §-a szerint, három évre leendő megválasztása.

5. Az igazoló választmánynak, az 1870. évi XLII. t. cz. 22. §-a szerint, főispánilag kivétezőleg elnök és 3 tag, ugy 5 választott tag által egy évre leendő megalakítása.

6. Az 5 tagból álló állandó bíráló-választmánynak az 1870. évi XLII. t. cz. 38. §-a szerint három évre leendő megválasztása.

7. A közigazgatási bizottságból, az év végén kilépő 5 tag helyett, ugyanannyinak, az 1876. évi VI. t. cz. 4. §-a alapján és 3. §-a szerint, szavazatlapokkal, titkosan, két évre leendő választása.

8. Az egészségügyi választmánynak az 1876. évi XIV. t. cz. 163. §-a szerint 13 tag választása által 3 évre leendő kiegészítése.

9. Jegyzői nyugdíjalapot igazgató választmányba, a szabályrendelet 17-ik pontja szerint, 4 tagnak három évre leendő megválasztása.

10. Időközben netán érkező s a pótló tárgyszerozatba felveendő kormányrendeletek és egyéb sürgős ügyek.

Tárgyszerozat ;

December 22-én

1. A választott eddigi tisztikar leköszönése.

2. Tisztújítás.

Kelt Pécsen, 1883. évi december 5.

Perczel Miklós

főispán.

Hirek.

Halálozás. Dr. Kramberger György orvos tegnap reggel 5 órakor elhunyt. Béke hamvaiba!

Mücke J. F. elhalt festő művész leánya Jakabfy Marianna asszony már berendezte műtermét atyjának volt lakásán (Széchenyi-tér Nádosy-féle ház.) Atyjának festészeti hagyatékát saját műveivel szaporítva, ott annyi szép képet láthatunk, mennyivel együtt messze vidéken város aligba díszeskedhetik. A festőnő nagy előzékenységgel fogadja a festészet iránt érdeklődők látogatását, sőt óhajtja, hogy műtermét minél többen megtekintésék. Ugyanó régi, vagy megrongált képek restaurációjára is kiterjeszti működését, miután erre vonatkozólag híres mestere termében tett különös tanulmányokat. Bárki is szebb időtöltéséi közé számíthatja azon óráit, mit olyan lekötő szíves-séggel nyújtott magyarázat közben e szép képek megnézésével eltöltött.

Pécs sz. kir. város. ügy Baranyavármegye közigazgatási bizottsága tegnapelőtt ülést tartott. Mindkét ülésről, mai számunk térszűke miatt, legközelebbi számunkban hozunk tudósítást.

Városunk buzgó t. főorvosa nem feledkezik meg abbéli kötelezettségéről, hogy a piacra hozott élelmiszereket minél többször megvizsgálja, illetőleg megvizsgáltassa. A legutóbbi hetivásáron többek között 50 liter tej semmisített meg, mely hamisítottnak találtatott. Nem ártana az ily élelmiszerek hamisítottakat szemmel tartani s nem csak a hamisítvány elközbásával, hanem érzékeny pénzbiárral is büntetni.

A védkötelesek névjegyzéke, kik 1884 évben kerülnek újoncra, a városházán már ki van függesztve. A lajstrom szerint soroztatik 286 első, 158 második és 118 harmadik korosztályú védkötelek.

Jótekonny adományok. A pécsi öngyeltelnél a karácsonyfa javára folytatólag beérkezett: Méltós. br. Hraborszka urnó 3 frt Czvetkovits Józefa urnó 2 frt, Mendl Matild urnó 2 frt, Rónaky Terka urnó 2 frt, Czvetkovits Gyuláné urnó 1 frt, Kissfaludy Imrené urnó 1 frt, Szirányi Karolin urhölgy 1 frt, Weber Károly ur által gyűjtött 5 frt 25 krt Mikes Aranka urnó 1 zsák diót összesen 1 zsák diót és 17 frt 25 krt.

Baranyavármegye. törvényhatósági bi-

zottsága a restauráció megejtése céljából e hó 21 és 22-én közgyűlést tart. Az első napon a kijelölt és más bizottságok, a másodikon a tisztviselő választatnak meg. A közgyűlés tárgyszerozatát olvasóink lapunk más helyén találják.

Kérelem. A pécsi kir. törvényszék illetékes forumát arra kérjük, adja ki utasítás-kép irodaszemélyzetének rendelkezését, hogy az árverési hirdetményeket olvassák a h a t ó a n másolják le. Számítalan ily hirdetményt mutathatnánk be, melyen a nevet épen nem, a többi szöveget pedig csakis combinatio által lehet elolvasni. Ez nekünk kárt okoz, mert többször azon helyzetbe jutunk, hogy kénytelenek vagyunk hirdetőink megkeresésére a már közölt hirdetményt újra beiktatni.

Kereskedelmi iskolánk száma a múlt évben volt 39, tehát az előző évhez képest 2-vel apadt. A tanulók száma azonban 335-tel szaporodott s volt összesen 3448. Az iskolák kerültek 117,598 frtba.

Baranya vagyon utóljára. Ungvárott vagy Szerenyén vinczellérképezde fog felállítani. Nem mondhatjuk hamarjában, mily különös érzéssel olvastuk e hírt tekintve, hogy országszerte mégis csak történik valami, de Pécsen, Paranyában, a bor forrásánál, épséggel semmi. Van gazdasági, kertészeti, szőlő-egyletünk, de működésünknek a gyakorlati életben bizony nagyon is kevés a látzatja. Vagy egyáltalában nincs nekünk szükségünk vinczellérképezde, gazdasági intézetre?

Jutalomjáték. Szintársulatunk jeles karmesterének jövő szerdán lesz jutalmestélye. Az est igen élénk divertissement fog nyugtani. Előadásra kerül Souppének zenei tekintetben legszebb operetteje „Szép Galathea.” — „Grand balette egyveleg”, lejtik Litzemayer nővérek. — Ünnepi nyitány a „szózat” Szimacestől, előadja a színházi zenekar, szerző személyes vezénylete alatt. „Egy kórista keserve”, magán jelenet Levassortól, előadja többek fölszólítására kitűnő komikusunk Boránd Gyula. „Fortunio bájdala”. Offenbach egyik legszebb operetteje. — Ha egy operette-előadás precizitásában gyönyörködünk s az egyes szereplőket tapssal kitüntettük bizonyára nem jutott eszünkbe, hogy e siker oroszlanrésze tulajdonképp a karmesteri illeti, annak ügyességének s fáradozásának köszönhető. De mikor nyerte a világon a jutalmat az, ki megérdemelte? Azt hisszük nem családunk hogy közönségünk felhasználandja az alkalmat s lerója karmesterünk iránt azt a kötelességszerű kitüntetést, mitől ez oly sokszor elesett.

Lesz vasut több, mint a mennyire szükség van. A rétszilasi vasut megnyitása alkalmával Szegszárdon tartott bankett alkalmával a közlekedési minisztertől két távirat érkezett. Az egyikben közeli kilátásba helyezi, hogy a szegszárdi vasutvonal Bátaszéknel a Duna-drávai vasutal lesz összekapcsolva; a másik távirat pedig Dunaföldvárnak ígér vasutat, azaz Rétszilastól egy szárnyvonalat. Tán sok is lesz egyszerre a jóból?

A véletlen okozta szerencsétlenség. Mídon a hétfői olmos-est után az ifjuság az iskolából hazafelé ment, Zs. I. kis fiacskája a gymnasium felső részén, ahol a földszinti ablakok már egészen a földig érnek, oly szeeresétlenül elesett, hogy kezével az ablakot betörve, kezén felette súlyos sebeket ejtett. Mint halljuk, ez eset nem először történt s így tán helyén volna, az egy-két ablakot valami védszerrel ellátni.

Egyházi zene. Városunkban az egyházi ének kitűnő műpártolók által támogatva mindinkább nagyobb lendületnek örvend. Így e hó 8-án az ırgalmasok templomában tanui voltak a Werner-féle leánynevelőnek növendékei közreműködésével kitűnő praecisi-tással előadott vegyes kar számára irt misének. Az előadás érdeme Czury urat illeti, ki a növendékekét betanította; különösen kített Platz Emilia, Perzel Emilia és Szeghő

Margit magányéneke. Ugyan e napon a lyceumi templomban a pécsi dalárda közreműködésével előadott egy ünnepi mise (E moll) Brosigtól. Különösen kitűnt magányénekeivel Thaller asszonyság, meglemlítjük még Oswald urat a városi zenekar egyik kitűnő hegedűsét, a ki a misében előforduló hegedű szólót művészsleg adta elő.

A Duna-gőzhajózási társaság helyi bányaigazgatója ma hagyja el végkép városunkat s megy Bácsba, az ügyek vezetését pedig az új bánya felügyelő, Lütke Ferenc vette át. A mennyire sajnálkozunk városunk ez újabb vesztesége fölött, úgy örvendünk másrészt a fölött, hogy a bányák helyi ügyeinek vezetése valahára magyar ember kezére bízott.

„Függetlenség” ügye. Verhovay Gyula mentelmi ügyét a képviselőház e hó 12-én tárgyalta s kiadátását felállással egyhangulag elhatározta, hasonlókében Ónódy, Szalay Imre és Hermann Ottó mentelmi jogai is felfüggesztettek.

Az időjárás ismét fordult. Alig örvendünk néhány napi fagyoknak, az idő csakhamar enyhére fordult s hétfőn este, eső kíséretében tavaszias szél olvasztotta meg az utak fagyát, s most mindenütt sár és víz. A korcsolyázók örömet e langy időjárás nagyon is lehűti, mert alapos reményeket tápláltak kemény tél iránt.

Az új realiskolai tanterv. A közoktatási tanács elkészítette az új realiskolai tantervet — csak hogy nem igen van benne köszönet, miután a módosítás leginkább a természettudományok rovására történt. A realiskola a gymnasiummal szemben specialis irányúnak áll szolgálatában s mint neve is mondja, a realiakra fektetni a fősúlyt. Oly realiskola azonban, a melyben a vallástanra magyar, német, francia nyelvre, filozófia és történelemre 115 óra, a földrajz természetrajz, vegytan, fizika, mennyiségtan, mérten és mértani rajzra pedig csak 84 heti óra jut — mint a hogy ezt az új tantervbe osztották — az nem realiskola, az csak latin és görög nélküli gymnasium. Ideje lenne már a realgymnasiumi eszmével s a szükségnek megfelelő szakiskolák ügyével komolyan foglalkozni.

Siklósi sikkasztás. Siklósról írják nekünk, hogy a szolgabíró Novák Péter bírónak lemondását el nem fogadta de a városi pénztárban mutatkozó hiányt általa biztosította. A vizsgálat egész erélyvel folytatatik, és annak eredményét annak idejében közölni fogjuk.

Boscovitz A. hirdetményét ajánljuk olvasóink figyelmébe. Ez bécsi hírneves üzlet itteni fiókja gazdag raktárával mindent elkövet, hogy a vevőket kielégítse. Az üzlet egyik nevezetességét az „Ariston” képezi, mely megtekintésre érdemes

Laptulajdonos: Fekete Mihály.

Felelős szerkesztő: Bodó István.

Nyílt-tér. *)

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, hogy Zsolnay Vilmos edénygyáros Pécsen, Ferencziek-utca 11-ik számú házában összes gyártmányai-ból teljesen berendezett gyári raktárt nyitott. Ezt a n. é. közönség szíves pártfogásába ajánlva vagyok

kiváló tisztelettel

Zsolnay Imre.

*) E rovatban foglaltakért felelősséget nem vállal szerkesztőség.

E rovatban minden után beiktatása 1 krba kerül, hirdetések után, melyek a hirdetőfelnek külön lakoziméval is el vannak látva, még 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden hirdetésre felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli tudakozódásokra is pontosan válaszolunk, ha a válasza szükséges póstabélyeg beküldetik.

Kis-tér és ferencziek utca sarkán levő sütődjében több tanoncz vétetik fel. 463.

Jó szakácsné kerestetik, követteltek hogy tiszta becsület és értelmes legyen. Bővebbet a kiadóhivatal.

Egy 8. gymnasiumi osztályt sikerrel végzett s a jegyzői teendőknél jártassággal bíró fiatal ember mint jegyző segéd alkalmazást keres. — Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

Egy jó írással és hibátlan helyesírással bíró fiatal ember másolási vagy más munkát keres, melyet szabad óráiban mérsékelt díjazás mellett otthon végezhetne. A kiadóhivatal ad értesítést.

Nyolcz hold szántóföld egy tagban, a pécsi határban, a városhoz közel, a szigeti ország-ut alatt, jutányos áron eladó, vagy **haszonbérbe** vehető. Értesítést a kiadóhivatal ad. 161

Egy **vörös bőr** névjegy tárcza hétfőn elveszett. Atadó jutalmat k. p. Bővebbet a kiadóhivatal.

"Kellemtelen szájszag és fogfájás ellen!"

Erdem-éremmel kitüntetett
SCHULHOF KÁROLY ROBERT,
Manchesteri lakos által feltalált

osztrák császári kizárólagos magyar kir. szabadalmat nyert

SZOPIANA-SZÁJSZESZ.

Hatása:

1. Szopiana-szájszész a száj- és orrüregnek (odvas vagy műfogak, dohányzás vagy bármilyen más okból eredő) minden bűzét nyomtalanul eltávolítja.
2. Erősíti a petyhüdt foghúst és az ingó fogakat, az utóbbiaknak visszaadja természetes fehér színüket, megátalítja a fogkök kriziditását, vödi a fogak zománzatát és óv a fogfájás ellen.
3. A száj- és orrüreg mindennemű szuljos (skorbutikus) bántalmait gyógyítja, üdíti és pirostítja a foghúst és edzi a nyakhártványt.
4. A már létező fogfájást eltávolítja, ha a fájó fog búsza pár csepp- vizrel nem egyitt szajszeszszel megnedvesítették.
5. Diphtheritis és más torokbajoknak igen sikeres gurgalizáló szer.

Ara kicsinyben egy üvegnek

1 forint 25 kr. o. é.

Rakárak: *Sipőcz István* gyógyszere-szettel *Pécsét, Török József* gyógyszere-szettel *Budapestben* és minden nagyobb vi-deki gyógyszeriarban. *Bíró János* gyógy-szerész úrnál *Kolozsvárt.*

Főraktár

Dr. Schulhof Adolf úrnál
Pécsét.

Több mint 800 elismerő bizonyítvá-nyok orvosi tekintélytök elomlatathatók.

„Melbourne 1881.” — 1 díj — „Zürich 1883.”

Zeneművek

4—200 darabot játszó; Expressionnal, Mandolinnal, dobbal, haranggal, castagnettel, éghangokkal, hárfával vagy anélkül.

Zeneszelenczék

2—16 darabot játszó; nacensaisék, szívarkatartók, swajczi házak, fénykép-albumok, írószerek, keztü dobozok, levélnehezékek, virágtartók, szivartuis, dohányszelenczék, dolgozó asztalok, palaczkok, sörösopoharak, székek stb. **Mindez zenevel. Mindig a legjobb és legjobb, különösen kárácsonyi ajándéku ajánlható.**

J. H. Heller, Bern (Swájcz)

Csak közvetlen megrendelésnél biztosítatik valódiság; képes árjegyzék bérmentve.

100 lezsebb mit 20000 Frc. értékben a veok között novemberből—április végéig mint jutalom kiosztatik.

Feltétlen biztos 5% felül kamatozó értékpapírok
tőkebefektetésül ajánlva.

Magyar Jelzalog Hitelbank

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

5% záloglevelei

betáblázott jelzalog-kölcsönök alapján kibocsájtvá.

Ezen záloglevelek, melyek ugy a m. k. állam-hivataloknál, mint a cs. k. és honvéd hadseregnél ovadék- (cautio) ként elfogadtatnak, egyesítik maguk-ban a feltétlen biztosságot jó kamatozással.

Pontosan a hivatalos árfolyamon, minden további költség nélkül kaphatók

Ullmann M. Károly

487. bank- és váltóüzletében.

819. sz.
végr. 1883.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a pécsi tek. kir. járásbírószág 7647/1883. számú végzése által Freund Móricz végrehajtó javára Baldauf János pécsi lakos ellen 148 frt 90 kr. tőke ennek 1882. évi július hó 23. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 31 frt 75 kr. perkölség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírőilag felül foglalt és 330 frtra becsült butorból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a 9945/1883. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Pécsét alperes lakásán (Zrinyi-utca 10. sz. a.) leendő eszközlésére 1883-ik évi december hó 18-ik napjának délután 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fog.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő. Kelt Pécsét 1883-ik évi december hó 7-ik napján.

Kremmer Ferencz,
kir. bírósági végrehajtó.

Árverési hirdetmény.

16040. sz.
1883.

A pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Fodor Pál pécsi lakos végrehajtatónak, ifj. Tóka József és neje Halas Anna végrehajtatást szenvedő elleni 118 frt 52 kr. tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtatási ügyében a pécsi kir. törvényszék területén levő Hernádfa községében fekvő a heránádfai 4. sz. telekjegyzőkönyvben felvett I. ^{21/64} telekből, 4. sz. házból ^{22/29} hrsz. fekvőségéből alperes Halas Annát illetett ^{1/8} részére 1638 frt, ugy a heránádfai 21. sz. tjkvben felvett ^{7/64} telek és illetőségére pedig az árverést 3036 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi december hó 31-ik napján délelőtt 10 órakor Hernádfán a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát vagyis 151 frt 80 kr. úgy 303 frt 60 kr. készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. *-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy azt 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1883. évi szeptember hó 21. napján tartott üléséből.

Kiadta:

Brodsky B.

kir. törvényszéki jegyző.

Kreiner és Krausz Pécs, Király-utca 5.

Van szerencsénk tisztelettel jelteni, hogy **divatáru üzletünket** nevezetesen megnagyobbítottuk, egyuttal ajáljuk az őszi és téli saisonra gazdag választékú, újra berendezett raktárunkat, melyben a legdivatosabb és a legfinomabb ízlesnek megfelelő **posztó, selyem, gyapju-szövetek, valódi francia Terno és Cahemire, legújabb szabású női köpenyek és kabátok** a legnagyobb választékban találhatók.

Ajáljuk továbbá a gelső gyárakból beszerzett nagy **vászon és asztali ruharaktarunkat**, kitünő minőségű **szőnyegeinket és terítőinket**, valamint teljes **menyaszszojny kelengyeket**. — A bel- és külföldi legjobb gyárakkal fennálló igen kedvező összeköttetéseinknél fogva azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy sokkal jutányosabb árakat szabhatunk, mint bizonyos „Végkiárulások” a felkérjük a P. t. közönséget, hogy erről próba-vásárlás utján meggyőződést szerezni sziveskedjék.

440

Tisztelettel

Kreiner és Krausz.

Minták kívánatra dinékkül küldetnek, levélbeli megrendelések azonnal és lelkiismeretesen teljesítetnek.

Broole József Budapesten

gép- és rostalemezgyára, külső váczu-ut.

Ajánlja legjobb

szerkezetű

kettős őrlőmalmait

(szijhajtásra)

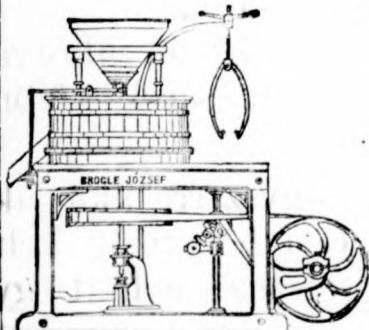
gabona-tisztítógepeit

(koptatóhoz)

malom-trieurjeit

stb. jutányos árak

mellett.

443.

Arjegyzekek kívánatra ingyen és bérmentve.

11171 sz.
1883.

Bérleti hirdetmény.

A bizottsági közgyűlés folyó évi 126. sz./10498 határozatával a városház épületben lévő és a királyi (fő) utcára nyíló 4-ik számú Markus Dávid-féle, a 7-ik számú Obetko Zsigmond-féle és a 8-ik számú Ullmann Károly-féle bolthelyiségeknek 1884. évi április 1-től számítva 12 egymásutáni évre leendő bérbeadása iránt a folyó évi október 23-ik napján tartott árverés eredménye jóvá nem hagyatván, egy újabb árverés megtartása rendeltetett ismét el.

Értesítetnek ennél fogva — a kérdéses bolt helyiségeket — bérbe venni óhajtok, hogy az elrendelt újabb árverezés és zárt ajánlati tárgyalás folyó évi december hó 19-én délelőtti 10 órakor fog — városházépület 2-ik emeletén létező gazdasági tanácsnoki hivatalos helyiségben — megtartatni, mely határidő azzal hozatik ezennel köztudomásra, hogy az árverezők, az árverezés alkalmával, a jelenlegi bér összegnek 10%-át bánatpénzül letenni tartoznak, s hogy az árverezés mindegyik bolthelyiségre nézve külön eszközöltetik, mely értelemben szerkesztendők a zárt ajánlatok is, melyek az árverezés előtti nap, vagyis folyó évi decz. hó 18-án délutáni 5 óráig — mint záros határidőben a megajánlott évi bér 10%-ának megfelelő bánatpénzül ellátva, a polgármesteri hivatalban nyujtandók be.

Végül kellő tájékozás végett megjegyztetik, hogy a bizottsági közgyűlés a 3 legelőnyösebb ajánlatot tevő közül — szabad választási jogot tartott fenn, továbbá, hogy utó ajánlatok egyáltalán figyelembe vétetni nem fognak, — valamint hogy a bérleti feltételek az árverezés megtartásával megbizott Decleva Vilmos 1. aljegyző urnál a hivatalos órák alatt tudhatók meg.

Pécs sz. kir. város tanácsának 1883. évi december hó 7-én tartott tanács üléséből.

Pécs sz. kir. város Tanácsa.

Alólírott ajánlja gazdag választékban felszerelt mindennemű **arany és ezüst zseb-órák, francia plét-órák, schwarzwaldi faliórák** raktárát, úgymint mindentéle **arany pecsét-, facon- és jeggyűrűk, továbbá arany és ezüst fülbevalók, mindennemű karpereczek és tük. ing- és manchett-gombok, asztali álvány és evőeszközök.**

Használt arany és ezüst tárgyak a legmagasabb ár mellett beváltatnak.

Az általam eladott s javított órákért egy évig jótállok.

Goitein Jakab,

órák és ékszerész.

Széchenyi-tér Piacsek-féle ház.

Felhívás.

A „Pécsi kölcsönös segélyző-egylet“ helybenhagyott alapszabályainak 5. és 37-ik §-ai értelmében 6-tól 6 évig tartó évtársulatokból alakulván, hogy a kitüzött szép czéljainak megfelelőleg szakadatlanul fennállhasson, minden év kezdetével új évtársulatoknak alakulása szükséges.

Minthogy azonban egy-egy évtársulat megalakulásához legalább 200 törzsbetét aláírása kívántatik, annál fogva a jövő évi társulat megalakulhatása végett a mai naptól kezdve az

**aláírási-ív a társulat helyiségeiben — Pécssett Király- vagy fő-
utca 21. sz. alatt Blauhorn-féle házban — nyitva álland.**

Mindazok tehát, kik az új társulatba belépni s az egylet közhasznú czélját hozzájárulásukkal támogatni szándékoznak, ezzel tisztelettel felhívatnak, miszerint f. év december 28-áig a kijelelt helyen 1 részlet után 1 frt beiratási díj letétele mellett nevüknek sajátkézüleg s kötelezőleg leendő beírása végett a délelőtti hivatalos órákban megjelenni sziveskedjenek, a hol kívánatra az alapszabályok is megkaphatók.

A mint az alapszabályokban megkivánt 200 törzsbetét aláírva leendő, a t. cz. közönség a jövő évi új társulat megalakulásáról külön hirdetmény által fog értesítettni.

Azok, kik az alapszabályszerű heti betételeket egyszerre akarják befizetni, ezt az igazgató-választmány 1872. évi december 10-én kelt határozata szerint az év elején az 1 frt beiratási-díj letétele mellett egy részlet után 130 frttal az egész társulati hat évre megtehetik, e mellett mindazon jogokban és kedvezményekben részesülnek, melyek az alapszabályok értelmében a társulati tagokat megilletik.

Ha tekintetbe vétetik, mikép az eddigi tapasztalat szerint egy részlet után a társulati évek leteltével a tagok körülbelül 200 frt osztaléket kapnak, s a mellett, hogy 156 frt helyett csak 130 frt tőkét fizetnek be, mégis 60–70 frt kamatnyereményben részesülnek; az előny, mely az illetőkre, kik kész tőkével rendelkeznek, ezen módozatból hárul, bővebb magyarázatot nem szükséges.

Egyébként a számitás részletei iránt felvilágosítással kívánatra az igazgatóság készséggel szolgál.

473

Kelt Pécssett, 1883. évi nov. 14-én tartott igazgató-tanácsi ülésből.

Sey László,
ig. elnök.